

Kinnitatud Saku Vallavolikogu 17.10.2019 määrusega nr 15

SAKU VALLA ARENGUKAVA 2035+

Sisukord

SISUKORD	1
SISSEJUHATUS	2
1 STRATEEGIA	3
1.1 SAKU VALLA VISIOON 2035+	3
1.2 SAKU VALLA TUNNUSLAUSE	3
1.3 SAKU VALLA MISSIOON	3
1.4 VALDKONDLIKUD EESMÄRGID	3
1.4.1 Üldised valitsussektori teenused	3
1.4.2 Avalik kord ja julgeolek	3
1.4.3 Teed ja transport	3
1.4.4 Keskkonnakaitse	4
1.4.5 Ettevõtlus, elamu- ja kommunaalmajandus	4
1.4.6 Tervishoid	4
1.4.7 Vaba aeg, kultuur	4
1.4.8 Haridus	4
1.4.9 Sotsiaaltoetused	5
1.5 STRATEEGIAKAART	6
2 ARENGUKAVA RAKENDAMINE	7

Sissejuhatus

Kohaliku omavalitsuse arengukava on kogukondlik kokkulepe, millises suunas järgmistel aastatel liigutakse, mida tehakse ja mida mitte. Lisaks arengukavale on omavalitsuse olulisteks juhtimisdokumentideks üldplaneering, eelarvestrateegia ja iga-aastane eelarve. Arengukava roll on kindlaks määrata pikaajaline visioon, eesmärgid ja nende saavutamiseks vajalikud tegevused. Üldplaneering loob visioonile ja eesmärkidele ruumilise mõõtme – kus ja millistele põhimõtetele tuginedes areng toimub. Eelarvestrateegias analüüsitakse järgmise nelja aasta finantsilist võimekust ja tuuakse välja investeeringud. Aastaeelarves planeeritakse üksikasjalikult konkreetse aasta tulud ja kulud, sh investeeringud.

Igal vallal ja linnal peab olema arengukava, et eri eluvaldkondade arengut integreerida ning koordineerida.

Vajadus Saku valla uue arengukava järele tuleneb muutunud ja muutuvast väliskeskkonnast. Lõppemas on Euroopa Liidu 2014.–2020. aasta programmiperiood ja ette valmistamisel uus. Seetõttu on tarvis kokku leppida, mis on kõige olulisemad arenguvajadused Saku vallas. Muutunud on ärimudelid ja töö olemus. Kuigi ettevõtlusaktiivsus on Eestis ja eeskätt Harjumaal järjest tõusnud, ei panusta see oluliselt lisandväärtuse ja SKP kasvu. Nende näitajate poolest on Eesti Skandinaavia riikidest jätkuvalt maas. Rahvusvaheline ränne on seni Eestit vähe puudutanud, kuid see ei pruugi nii jääda. Eesti rahvastik väheneb ja vananeb. Harjumaal, eeskätt Tallinna lähiümbruse omavalitsused on võrreldes muu Eestiga heas olukorras, kuid ka siin on näha kasvuperioodi pidurdumist. Rahvastiku vanuseline koosseis muutub – oluliselt suureneb vanemaegalise elanikkonna osatähtsus. Muutustega

kohanemiseks ja toimetulekuks ongi Saku valla arengukava uuendatud – et pakkuda ootustele vastavaid avalikke teenuseid ning kujundada elu- ja ettevõtluskeskkonda.

Arengukava koostamine vältas 2018. a novembrist 2019. a maini. Tööd koordineeris vallavolikogu ja -valitsuse esindajatest juhtrühm, kes kohtus viiel korral. Visiooni ja eesmärkide sõnastamiseks korraldati strateegiapäev, millest võtsid osa vallavalitsuse, -volikogu, valla allasutuste, ettevõtete ja kolmanda sektori esindajad. Traditsioonilisel Saku valla arenguseminaril arutlesid arengukava eesmärkide ja tegevuste üle vallavalitsuse teenistuste juhid, allasutuste esindajad, volikogu ja volikogu komisjonide liikmed. Aasta alguses uuriti elanike rahulolu ja soove, küsitlusele vastas 451 inimest.

Arengukava dokumentatsioon koosneb kolmest eraldiseisvast osast:

- 1) Saku valla arengukava 2035+ (käesolev dokument), mis sisaldab omavalitsuse lühiiseloostust, visiooni, missiooni ja eesmärke ning arengukava rakendamise kirjeldust;
- 2) Saku valla arengukava tegevuskava (arengukava lisa 1), mis sisaldab eesmärkide täitmiseks vajalikke tegevusi ja investeeringuid;
- 3) Saku valla lähteolukorra ülevaade (arengukava lisa 2), mis võimaldab eesmärkide tausta paremini mõista.

Dokumentide struktuur järgib läbivalt avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendi lisas 3 toodud tegevusalade liigitust. Niimoodi on otseselt vastavuses lähteolukorra kirjeldus ja sellest tulenev valdkondlik strateegiline eesmärk.

Tegevuskava elluviimiseks on koostatud nelja-aastane valla eelarvestrateegia ja iga-aastane eelarve. Teedega seonduvad investeeringud kajastuvad tehoiukavas.

1 Strateegia

Saku valla visioon ja eesmärgid on sõnastatud soovitud seisundi kirjeldusena, s.o millisena omavalitsust tulevikus nähakse.

1.1 Saku valla visioon 2035+

Saku vald pakub Eesti parimat pealinnalähedast töö- ja elupaika. Saku vald on suurepärase looduskeskkonnaga järjepidevalt ja tasakaalustatult arenev ja vallaelanikke kaasav omavalitsus.

Valda on rajatud uusi maanteid, kergliiklusteid ja loodusradasid, mis tagavad elanike vajadusi rahuldava bussiliikluse, igapäevase liiklemise, sportimise ja puhkamise võimalused.

Saku alevikust on kujunenud hästi planeeritud väikelinlik vallakeskus koos heal tasemel haridusvõrgustikuga ning pidevalt areneva äri- ja teenuskeskusega. Kiisa alevik koos Kurtnaga on kujunenud valla lõuna piirkonna keskuseks. Külades on välja arendatud inimsõbralik avalik ruum.

1.2 Saku valla tunnuslause

Saku valla tunnuslause on „**Läbi rohelse akna**“.

Rohelisest aknast välja vaadates on näha kaunist loodus- ja elukeskkonda. Rohelisest aknast sisse vaadates võib näha endast ja kodukohast lugupidavaid inimesi.

1.3 Saku valla missioon

Saku valla missioon on aidata vallaelanikel olla õnnelikud, luua elanikele parim arengu- ja elukeskkond.

1.4 Valdkondlikud eesmärgid

1.4.1 Üldised valitsussektori teenused

1. Haldussuutlikkus on kõrge, valla elanikele on tagatud omavalitsuse ülesannete kvaliteetne, õigeaegne ja tõhus täitmine, kasutades tänapäevaseid e-teenuseid, kaasava elarve võimalusi ja teiste omavalitsuste kogemusi.

1.4.2 Avalik kord ja julgeolek

2. Kogukonnakeskse lähenemise ja erinevate osapoolte koostöö tulemusena on suurenenud inimeste turvatunne, vähenenud elu, tervist ja vara ohustuvate juhtumite arv ning suurenenud inimeste teadlikkus tulla toime korrarikkumiste, õnnetuste ja kriiside korral.

1.4.3 Majandus

3. Saku valla teedest ja tänavatest on moodustunud loogiliselt toimiv tervik, mis on heas korras ning hästi ühendatud nii omavahel kui ka naaberomavalitsustega, eelkõige Tallinnaga.

4. Tallinna ühistransport ulatub valla pealinnaäärtesse piirkondadesse. Valla ühistransport vastab reisijate ootustele ning on korraldatud vajaduspõhiselt.
5. Valla areng on terviklik ja tasakaalustatud – Saku alevikust on kujunenud väikelinlik keskus, mida iseloomustavad tänapäevane ärikeskkond, mitmekülgne teenuste võrk ja inimsõbralik avalik ruum, Kiisa alevik koos Kurtnaga on kujunenud valla lõuna piirkonna keskuseks, külades on välja arendatud inimsõbralik avalik ruum.
6. Ettevõtluskeskkond on kujunenud keskkonnasõbralikuks, konkurentsivõimeliseks ja innovaatilist ettevõtlust soosivaks keskkonnaks. Saku vald on mitmekesiste vaba aja veetmise võimalustega aastaringne turismi ja puhkemajanduse sihtkoht.

1.4.4 Keskkonnakaitse

7. Saku valda on loodud tänapäevased tingimused sorteeritud jäätmete üleandmiseks, taaskasutamiseks ja utiliseerimiseks. Vähenenud on jäätmeteke, suurenenud taaskasutus ja elanike keskkonnateadlikkus. Maavarade kasutamine toimub ranges kooskõlas keskkonnakaitse nõuetega.
8. Reovee sattumine pinnasesse ja veekogudesse on vähenenud. Looduses olev vesi (jõed, järved, põhjavesi) on looduslikult puhtam ja inimtegevusest rikkumata.

1.4.5 Elamu- ja kommunaalmajandus

9. Loodussõbralikke, säästlikke ja innovaatilisi lahendusi on rakendatud valla elamu- ja kommunaalmajanduses – välja on arendatud nõuetekohased vee- ja kanalisatsioonisüsteemid

ning kasutusel on energiasäästlikud kütte- ja valgustuslahendused.

1.4.6 Tervishoid

10. Esmatasandi tervishoiuteenuste (perearst, hambaarst, apteek) kvaliteet ja kättesaadavus on paranenud. Elanikkonnale on tagatud arstiabi kättesaadavus, efektiivne ja kvaliteetne tervishoiuteenus.
11. Suurenenud on koostöö perearstikeskusega erinevatele sihtrühmadele suunatud terviseriskide ennetamiseks ning oodatud eluea ja tervelt elatud aastate kasvatamiseks.

1.4.7 Vaba aeg ja kultuur

12. Vallas on mitmekülgsed vaba aja veetmise võimalused – loodud on keskkond ja võimalused eneseteostuseks kultuurielus, spordis ning tervislike eluviiside harrastamiseks.
13. Valla kultuuri- ja spordiasutustes on suurenenud võimalused huviringides osalemiseks ning arendatud vallale iseloomulikke kultuuri- ja sporditraditsioone.
14. Noortele on loodud tingimused isiksuse mitmekülgseks arenguks, rohkem valikuid oma loome- ja arengupotentsiaali avastamiseks.

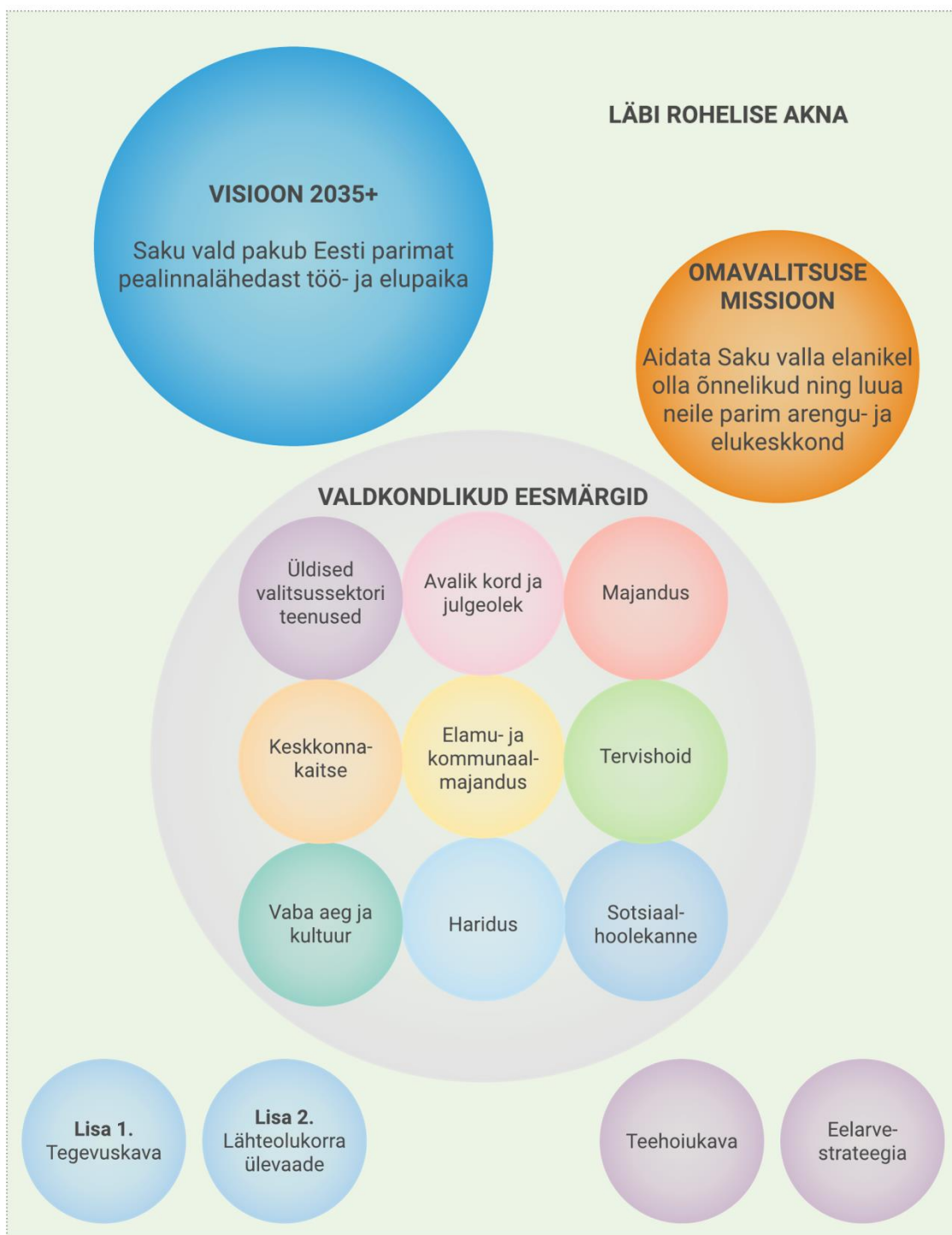
1.4.8 Haridus

15. Saku valla haridusruum on kvaliteetne, mitmekülgne, nõuetele ja vajadustele vastav. Valla haridusasutused eesotsas Saku Gümnaasiumiga toimivad koostööd ja arengut väärtustavate organisatsioonidena.

1.4.9 Sotsiaalhoolekanne

- 16.** Saku valla sotsiaalhoolekandeline abi toimib koostöös era- ja mittetulundussektoriga ning katab abivajajate vajadused, on tänapäevane ja kvaliteetne, tagab lastele täisväärtusliku arengukeskkonna, täiskasvanutele töövõimet ja iseseisvat toimetulekut ning nõrgema sotsiaalse suutlikkusega isikutele vajaliku sotsiaalse kaitse, eakale täisväärtusliku elu võimalikult kaua oma kodus elamiseks.
- 17.** Sotsiaalteenused, -toetused ja ennetusprogrammid on loodud abivajajakesksetena, on tõhusad ja valla elanikele kättesaadavad.
- 18.** Saku valda on rajatud koostöös erasektoriga mitmesuguse otstarbega sotsiaalhoolekande asutusi, mis katavad Saku valla elanike vajadused.

1.5 Strategiakaart

2 Arengukava rakendamine

Saku valla arengukava rakendamiseks, s.o eesmärkide täitmiseks, on välja töötatud valdkondlik tegevuskava (vt arengukava lisa 1). Eeldus on, et tegevuskava ellu viies täituvad valdkondlikud eesmärgid ning seeläbi ka visioon.

Arengukava vaadatakse üle kord aastas, täitmist analüüsitakse kevadel traditsioonilisel Saku valla arenguseminaril.

Arengukava täitmist hinnatakse kahel tasandil:

1. taktikalisel – hinnatakse tegevuskava, eelarvet ja vallavalitsuse tööd;
2. strateegilisel – hinnatakse üld- ja kompleksnäitajaid ning elanikkonna rahulolu.

1. Taktikalise tasandi hindamine

Tegevuskava ja eelarve täitmise seiret teostavad valdkonna eest vastutavad ametnikud, kes koondavad kord aastas vajaliku info.

Tegevuskava ja eelarve täitmist (seiret) jätkatakse sarnaselt senini vallavalitsuses kehtinud süsteemile, kus valdkonna eest vastutavad ametnikud koondavad kord aastas vajaliku info. **Tegevuskava** täitmist hinnatakse kolmesel skaalal:

1. **ellu viidud;**
2. **ellu viimisel** (vajalik on esitada lisainfo tähtaegadest kinnipidamise ja võimalike muudatuste kohta);
3. **tegemata** (vajalik on esitada lisainfo põhjuste kohta).

Eelarve täitmise juures vaadatakse vastavust planeeritule.

2. Strateegilise tasandi hindamine

Strateegilise tasandi hindamine tähendab arengukava elluviimise mõjule hinnangu andmist – kas liigutakse eesmärkide täitmise poole või mitte. Samuti annab hindamine infot, kas eesmärgid on jätkuvalt aktuaalsed ja asjakohased või tuleks neid muuta.

Osaliselt korraldab hindamise Saku Vallavalitsus, osaliselt aga riik (Rahandusministeerium).

Saku Vallavalitsus hindab:

1. elanike arvu muutust aasta jooksul vastavalt rahvastikuregistri andmetele (soovitud sihttase: vallale jõukohases tempos kasvav). Vaadatakse miks elanikkonna arv muutub, kas tegemist on loomuliku või rändeibega, ja millistes asustusüksustes on muutused suurimad;
2. tulumaksu laekumist ühe elaniku kohta (soovitud sihttase: sama või kõrgem võrreldes teiste Tallinna lähiümbruse omavalitsustega);
3. elanikkonna rahulolu (soovitud sihttase: 75% küsitlusele vastanutest on avalike teenustega rahul);
 - a. elanikkonna rahuloluküsitlus viiakse läbi kahe aasta tagant;
 - b. küsitluse läbiviimisel järgitakse elanikkonna soolis-vanusealist koosseisu, et tulemused oleksid võimalikult esinduslikud ja võimaldaksid vajadusel väljavõtteid erinevate gruppide kaupa;
 - c. rahulolu mõõdetakse igas valdkonnas.

Rahandusministeeriumi kaudu on võimalik hinnata kolme aspekti:

1. kohalike avalike teenuste tasemeid;
2. finantsvõimekust;
3. piirkondlikku potentsiaali.

1. Kohalike avalike teenuste tasemete hindamine

Tartu Ülikooli ja OÜ Geomedia koostöös valmis 2018. a lõpus „Kohalike avalike teenuste tasemete seire metoodika väljatöötamine ja testimine ning analüüsi läbiviimine“. Töö eesmärk oli välja töötada kõikidele kohalikele omavalitsustele sobivad avalike teenuste tasemeid hindavad indikaatorid. Kuna testimine näitas, et hindamiseks sobivaid andmeid napib, otsustati vajalik andmekorje korraldada riiklikul tasemel. Teadaoleva info kohaselt kogutakse vajalikud andmed kokku 2019. a lõpus, tulemused muutuvad kättesaadavaks 2020. a esimesel poolel. Kokku hõlmab indikaatorite süsteem 17 valdkonda, mille eest kohalikud omavalitsused vastutavad ja mida oma tegevusega otseselt mõjutada saavad.

Praeguseks ei ole algandmete puudulikkuse tõttu indikaatorite baastasemeid olemas. Seetõttu tuleb käesolev peatükk Saku valla arengukavas pärast vajalike andmete avaldamist uuesti avada.

2. Finantsvõimekuse mõõtmine

Rahandusministeerium mõõdab regulaarselt mitmesuguste suhtarvude alusel kohalike omavalitsuste finantsvõimekust (vt lähemalt rahandusministeeriumi kodulehelt – finantsvõimekuse radar). Radar iseloomustab omavalitsuse finantsnäitajate hälbimist nn riskijoonest – mida kaugemal on punktid joonest, seda suurem on oht sattuda finantsraskustesse ja vastupidi.

Nende suhtarvude alusel on võimalik hinnata ka Saku valla finantssuutlikkust (soovitud sihttase: kuni 3 näitajat võivad asuda riskijoonest väljaspool).

3. Piirkondliku potentsiaali mõõtmine

Piirkondliku potentsiaali indeks kirjeldab taustasüsteemi, milles omavalitsused tegutsevad (vt lähemalt rahandusministeeriumi kodulehelt). Kokku koosneb indeks 20 näitajast, mida valla- või linnavalitsuse tegevus otseselt ei mõjuta (näiteks elanike arv), kuid mis loovad eeldused omavalitsuse arenemiseks ja mida kaudselt mõjutavad pakutavad avalikud teenused. Indeksi näitajad jaotuvad kolme valdkonna vahel: 1) inimkapital, 2) majanduslik kapital ja 3) sotsiaalne kapital.

2017. aastal asus Saku vald Eesti üldises pingereas 17. kohal.

Piirkondliku potentsiaali indeksi alusel on võimalik hinnata Saku valla arengupotentsiaali (soovitud sihttase: minimaalselt 2017. a taseme säilitamine).